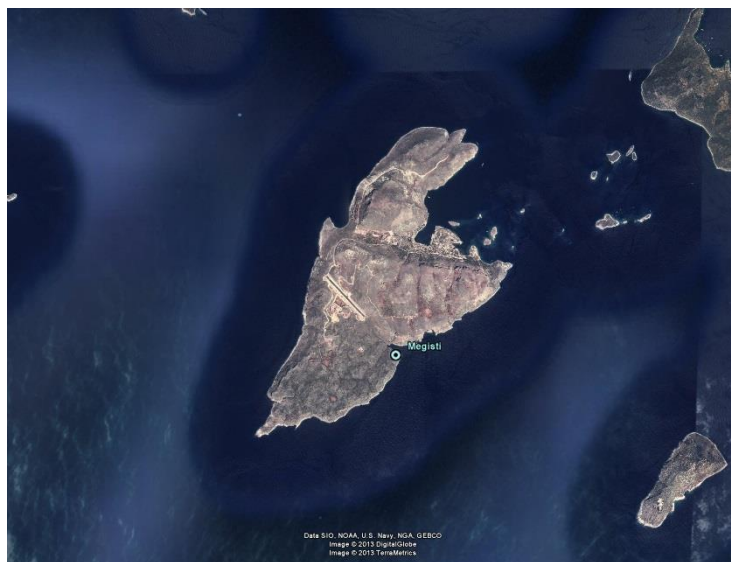

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 - 2020

ΜΕΓΙΣΤΗ

A. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

A.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η νήσος **Μεγίστη** ή **Καστελλόριζο** είναι το νότιο-ανατολικότερο νησί της Δωδεκανήσου και το νότιο-ανατολικότερο άκρο της Ευρώπης. Απέχει μόλις 2 ναυτικά μίλια από τις Τουρκικές ακτές (τουρκικό λιμάνι Κας), 72 ν. μ. από τη Ρόδο και 328 ν.μ. από τον Πειραιά. Είναι το μεγαλύτερο (εξ ου και το όνομα Μεγίστη) από ένα σύμπλεγμα δεκατεσσάρων μικρών νησιών με πιο διάσημο τη Ρω. Με τη νέα διοικητική διαίρεση κατά το Πρόγραμμα Καλλικράτης, ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Ρόδου και αποτελεί τον ενιαίο Δήμο Μεγίστης.

Έχει έκταση 9,45 τετρ. χλμ., χωρίς τα νησάκια Ρω, Στρογγυλή, Άγιος Γεώργιος, Ψαραδιά και Αγγελιά. Το μήκος της ακτογραμμής είναι 18,3 χλμ. περίπου. Ο μοναδικός οικισμός του νησιού, το ομώνυμο Καστελλόριζο, βρίσκεται γύρω από το φυσικό λιμάνι μπροστά από έναν επιβλητικό κόκκινο βράχο. Εντύπωση προκαλούν τα παλιά αρχοντικά σπίτια του οικισμού, που έχουν αναστηλωθεί τα τελευταία χρόνια και είναι αμφιθεατρικά κτισμένα γύρω από τη θάλασσα. Ο παραδοσιακός οικισμός του Καστελλόριζου έχει χαρακτηριστεί διατηρητέος.

A.2 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Μεγίστη μαζί με τις νησίδες Ρω και Στρογγυλή έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο **NATURA 2000** με κωδικό GR4210004 και έχουν αναγνωριστεί από την επιστημονική κοινότητα ως βιότοπος **CORINE**, ανάμεσα στους 39 της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Η πανίδα του νησιού παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον με μεγάλη ποικιλία αμφίβιων, ερπετών, εντόμων, πτηνών, ψαριών, ανάμεσα στα οποία η μεσογειακή φώκια *monachus-monachus*, καθώς και ένα σπάνιο είδος αμφίβιου ουροδελούς, του *Mertensiella Luscani*, που έχει κηρυχθεί προστατευόμενο είδος.

Όσον αφορά τη βλάστηση, η μεγαλύτερη επιφάνεια του νησιού καλύπτεται με σκληρόφυλλους θάμνους κυρίως πουρνάρι και σχίνο και φρυγανώδη κυρίως θυμάρι, αστοιβή, λαδανιά, ρείκι κλπ. Επίσης, υπάρχουν κάποιες συστάδες με τραχεία πεύκη και κυπαρίσια.

Σπουδαίο γεωλογικό μνημείο στο νησί είναι το Γαλάζιο Σπήλαιο που βρίσκεται στο νότιο σημείο του νησιού και έχει μήκος 75m και ύψος 35m. Η είσοδος της σπηλιάς είναι συγκριτικά χαμηλή και γίνεται με χαμηλή βάρκα και τους επιβάτες σκυμμένους. Το σπήλαιο που είναι γνωστό με το όνομα «Σπηλιά του Παραστά» ή «Φώκιαλη», από τις φώκιες που κατοικούν μέσα, είναι το μεγαλύτερο από τα ενάλια σπήλαια της Ελλάδας και ένα από τα γνωστά παγκοσμίως για τον πλούσιο σταλακτιτικό στολισμό που διαθέτει.

A.3 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ

Αν και μικρό σαν νησί, το Καστελλόριζο έχει μεγάλη ιστορία, αφού είχε κατοικηθεί ήδη από τη νεολιθική εποχή. Στις αρχές του 20ου αιώνα ο ναυτικός εμπορικός στόλος του Καστελλόριζου βρισκόταν στη μεγάλη του άνθηση και το μικρό νησί στη μεγαλύτερή του ακμή. Τότε το Καστελλόριζο αριθμούσε γύρω στους 12-14 χιλιάδες κατοίκους. Κατά τη διάρκεια των δυο παγκοσμίων πολέμων το νησί βομβαρδίστηκε πολλές φορές, κάηκε, λεηλατήθηκε και γενικά καταστράφηκε εντελώς με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων του να μεταναστεύσει κυρίως στην Αυστραλία.

Ανάμεσα στα αξιοθέατα του νησιού είναι το ερειπωμένο μεσαιωνικό κάστρο, που είναι χτισμένο στην κορυφή του κόκκινου βράχου, από το οποίο πήρε και το όνομα Καστελλόριζο (**Castello Rosso**, δηλ. το *Κόκκινο Κάστρο*).

Στα νοτιοδυτικά του νησιού βρίσκεται το μικρό νησάκι Ρω, που μπορεί κανείς να επισκεφτεί με ναυλωμένο καΐκι, γνωστό για την «Κυρά της Ρω», Δέσποινα Αχλαδιώτου (1898-1982), τη μοναδική του κάτοικο, που για δεκαετίες κάθε πρωί ύψωνε την ελληνική σημαία.

A.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ο μόνιμος πληθυσμός του νησιού, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011, ανέρχεται σε 492 κατοίκους.

Μόνιμος Πληθυσμός / ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
	2001	2011
ΜΕΓΙΣΤΗ	403	492
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	188.506	190.988
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	298.462	308.975

Πηγή: Ελ. Στατ.

Η εξέλιξη του πληθυσμού από το 1951 μέχρι το 2011 φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

	Πραγματικός Πληθυσμός / ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ						
	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΜΕΓΙΣΤΗ	584	481	268	222	275	430	496
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	121.480	123.021	121.017	145.071	163.476	190.071	242.270
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	247.439	222.980	207.354	233.529	257.481	302.686	366.795

Πηγή: Ελ. Στατ.

Ο πληθυσμός του νησιού παρουσιάζει αύξηση και μάλιστα από το 1981 μέχρι σήμερα έχει διπλασιαστεί.

Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Φύλο	Ομάδες Ηλικιών	Αριθμός ατόμων
Άρρενες	0-14	33
	15-24	90
	25-64	164
	65 και άνω	35
Θήλεις	0-14	17
	15-24	19
	25-64	103
	65 και άνω	31
Σύνολο		492

Πηγή: Ελ. Στατ.

Από τον πίνακα διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού κατανέμεται στις ηλικίες 25-64 ετών που είναι τα άτομα παραγωγικής ηλικίας και ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός.

Ο αριθμός απασχολούμενων κατά τομέα δραστηριότητας βάσει της απογραφής του 2001 φαίνεται στον παρακάτω πίνακα .

	Α'ΓΕΝΗΣ	Β'ΓΕΝΗΣ	Γ'ΓΕΝΗΣ	Νέοι, Μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο	Σύνολο
ΜΕΓΙΣΤΗ	4	52	145	19	220
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	4.616	13.394	55.994	8.332	82.336
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	9.854	25.529	80.932	12.425	128.740

Πηγή: Ελ. Στατ. (Απογραφή 2001)

Τα στοιχεία του πίνακα επιβεβαιώνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον Τριτογενή και Δευτερογενή τομέα ενώ ο Πρωτογενής τομέας είναι ανύπαρκτος. Στοιχεία της απογραφής του 2011 για την απασχόληση του πληθυσμού δεν έχουν δημοσιευτεί ακόμη από τη Στατιστική Υπηρεσία.. Σύμφωνα όμως, με στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ στο Καστελλόριζο υποβάλλονται 13 αιτήσεις για λήψη ενιαίας οικονομικής ενίσχυσης και αφορούν αμιγώς κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Από τις 13 αιτήσεις οι 11 αφορούν κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, καθώς αιτούνται επιπλέον και εξισωτική αποζημίωση.

A.5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Μεταφορών

Η ακτοπλοϊκή σύνδεση εξυπηρετείται από το λιμάνι στον οικισμό του Καστελλόριζου. Οι λιμενικές και θαλάσσιες δραστηριότητες καλύπτονται από το Λιμενικό Σταθμό Μεγίστης, ο οποίος υπάγεται στο Λιμενικό Ταμείο Νότιας Δωδεκανήσου. Το λιμάνι της Μεγίστης διαθέτει υπηρεσίες Τελωνείου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και επομένως είναι δυνατό να εξυπηρετήσει κινήσεις εξωτερικού.

Το Καστελλόριζο διαθέτει αεροδρόμιο το οποίο εξυπηρετεί μόνο πτήσεις εσωτερικού. Το μικροσκοπικό αεροδρόμιο βρίσκεται 4 χιλιόμετρα από το λιμάνι, με το οποίο το συνδέει ο μοναδικός δρόμος του νησιού.

Το νησί δεν έχει δρόμους, εκτός από τον μοναδικό ασφαλτοστρωμένο δρόμο που συνδέει τον οικισμό με το αεροδρόμιο. Το υπόλοιπο νησί εξερευνάται με τα πόδια, μέσω ενός δικτύου φυσικών μονοπατιών.

Ύδρευσης – Άρδευσης

Το Καστελλόριζο δεν έχει πηγές, είναι ένα από τα άνυδρα νησιά της Δωδεκανήσου και γι αυτό μεταφέρεται νερό από τη Ρόδο με υδροφόρο πλοίο. Το νερό αυτό είναι πόσιμο και αποθηκεύεται σε δεξαμενή χωρητικότητας 1000κ.μ στην περιοχή Προφήτης Ηλίας.

Στο νησί υπάρχει μονάδα αφαλάτωσης που βρίσκεται στην περιοχή Μανδρακίου και παράγει 60 κ.μ. νερό το εικοσιτετράωρο. Μικρή ποσότητα πόσιμου νερού συγκεντρώνεται στη δεξαμενή του Προφήτη Ηλία από τη μονάδα αφαλάτωσης, ενώ το υπόλοιπο που δεν είναι πόσιμο χρησιμοποιείται για άλλες χρήσεις.

Ταυτόχρονα γίνεται και συλλογή βρόχινου νερού από τις απορροές του μοναδικού δρόμου του νησιού. Το νερό αυτό, που δεν είναι πόσιμο, αποθηκεύεται σε παλιές υπόγειες δεξαμενές στην περιοχή Αχερές και από εκεί διοχετεύεται στα σπίτια. Σημειώνεται ότι κάθε σπίτι διαθέτει δύο μικρές δεξαμενές πόσιμου και μη πόσιμου νερού.

Στο νησί υπάρχει μικρή λιμνοδεξαμενή χωρητικότητας 82.500 κ.μ., που κατασκευάστηκε στη θέση Κόλια ώστε να τροφοδοτείται από τα όμβρια ύδατα του αεροδρομίου και τις γύρω λεκάνες απορροής. Σκοπός του έργου ήταν να καλύψει κυρίως ανάγκες ύδρευσης του νησιού. Άλλωστε οι ανάγκες άρδευσης των καλλιεργειών στο νησί είναι ελάχιστες και περιορίζονται κυρίως στην άρδευση οικογενειακών λαχανόκηπων. Το έργο ολοκληρώθηκε το 2001 αλλά η λιμνοδεξαμενή δε συγκέντρωνε ποτέ νερό, διότι υπάρχει πρόβλημα στεγανοποίησης του ταμιευτήρα.

Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας

Η ενεργειακή υποδομή αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από το δίκτυο της ηλεκτρικής ενέργειας. Η τροφοδοσία του νησιού με ηλεκτρική ενέργεια γίνεται από τον αυτόνομο σταθμό της ΔΕΗ που υπάρχει στο νησί.

Η χρήση ήπιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, περιορίζεται στη χρήση της ηλιακής ενέργειας για θέρμανση νερού για οικιακή χρήση.

Το δίκτυο του ΟΤΕ καλύπτει πλήρως τις σύγχρονες ανάγκες επικοινωνίας.

Εκπαίδευσης

Οι υποδομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καλύπτονται από ένα Νηπιαγωγείο και ένα Δημοτικό σχολείο ενώ όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στο νησί λειτουργεί ένα Γυμνάσιο.

Υγείας

Στο νησί υπάρχει πολυδύναμο περιφερειακό ιατρείο στο οποίο λειτουργεί τηλεϊατρική και γίνονται εργαστηριακοί έλεγχοι.

A.6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

A.6.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στο Καστελλόριζο ο πρωτογενής τομέας είναι σχεδόν ανύπαρκτος. Στο νησί δεν υπάρχει νερό και το έδαφός του είναι άγονο και βραχώδες. Τα γεωργικά προϊόντα που μπορεί να βρει κανείς είναι το αιγοπρόβειο κρέας.

Στο νησί εφαρμόζεται πρόγραμμα μελισσοκομίας από το Μάρτιο του 2012, με χρηματοδότηση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, με σκοπό να χαρακτηριστεί το νησί ως καταφύγιο της Ελληνικής Μέλισσας (διατήρηση γενετικού υλικού). Πιο συγκεκριμένα η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, ο Δήμος Μεγίστης, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Ρόδου αποφάσισαν να στηρίξουν τη δράση Πρόγραμμα Μελισσοκομίας στη Μεγίστη εγκαθιστώντας στο νησί 30 κυψέλες με τον απαραίτητο εξοπλισμό. Παράλληλα, έγινε επιμόρφωση νέων μελισσοκόμων στις εγκαταστάσεις του εργαστηρίου μελισσοκομίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία περιελάμβανε θεωρητική και πρακτική κατάρτιση καθώς και επιμόρφωση σε τεχνικές εγκατάστασης αρωματικών – μελισσοκομικών φυτών. Το πρόγραμμα βρίσκεται σε εξέλιξη .

ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η γεωργική γη που δύναται να καλλιεργηθεί είναι 400 στρ., σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα, μόλις 3% της συνολικής έκτασης του νησιού. Οι περιοχές που χαρακτηρίζονται ως βοσκότοποι είναι 9.000στρ. Ο βοσκότοπος όμως, που αξιοποιείται, σύμφωνα με τον κατάλογο του δικαιώματος βοσκής για το 2013 του Δήμου Μεγίστης, είναι 1.777στρ. Οι εκτάσεις των 2.300 στρ. που χαρακτηρίζονται ως δάση, δεν αποτελούνται από συμπαγείς συστάδες δασικών δέντρων αλλά πρόκειται για εκτάσεις που καλύπτονται από θαμνώδη και φρυγανώδη βλάστηση και οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στην κτηνοτροφία.

Χρήσεις	Μεγίστη		Ν. Δωδεκανήσου	
	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)
Γεωργική γη	400	3	765.900	28
Βοσκότοποι	9.000	76	520.400	19
Δάση	2.300	19	1.200.500	44
Λοιπές εκτάσεις	100	1	217.200	8
Σύνολο	11.800	100	2.704.000	100

Πηγή: Ελ. Στατ.

Η καλλιεργημένη γεωργική γη είναι 200στρ. Η γεωργική δραστηριότητα ως προς τη φυτική παραγωγή εντοπίζεται κυρίως στην καλλιέργεια ζωοτροφών (βίκος για σανό). Οι εκτάσεις που εμφανίζονται ως κηπευτική και ως αρδευόμενη έκταση αφορούν οικογενειακούς λαχανόκηπους. Οι δενδρώδεις καλλιέργειες αφορούν κατά κύριο λόγο ελαιώνες. Επίσης, υπάρχουν και κάποια δένδρα τα οποία είναι διάσπαρτα και η παραγωγή τους καλύπτει ανάγκες της οικογενειακής κατανάλωσης.

Η διάρθρωση των καλλιεργειών κατά κατηγορία καλλιεργειών και αναλυτικά φαίνεται στους παρακάτω πίνακες.

Κατηγορίες Καλλιεργειών	Σύνολο έκτασης (στρ.)	Αρδευόμενη Έκταση (στρ.)
1	2	3
Φυτά μεγάλης καλλιέργειας και λοιπές καλλιέργειες	55	2
Κηπευτική γη, θερμοκήπια	7	7
Αμπέλια	10	
Δενδρώδεις καλλιέργειες	30	
Αγροάπαυση	98	
Σύνολο Γεωργικής Γης	200	9

Πηγή: Ελ. Στατ. (2008)

A/A	Είδος	Έκταση	Παραγωγή
1	Ρεβίθια	3	240
2	Βίκος για σανό	50	8.000
3	Καρπούζια	1	1.200
4	Πεπόνια	1	700
5	Κρεμμύδια ξερά	5	3.500
6	Τομάτες υπαίθρου	2	2.600
7	Ελαιόδεντρα ελαιοποιήσεως	25	3.200
8	Άμπελοι για επιτραπέζια σταφύλια	10	5.000
9	Μανταρινιές		200
10	Λεμονιές		1.800
11	Πορτοκαλιές		1.120
12	Αχλαδιές		100
13	Συκιές	5	20.000
14	Αμυγδαλιές		600
ΣΥΝΟΛΟ		102	

Πηγή: Ελ. Στατ. (2008)

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η διάρθρωση του ζωικού πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Είδος	Αριθμός Ζώων
Πρόβατα	230
Αίγες	1.120
Χοίροι (Αναπαραγωγής)	0
Χοίροι (Κρεατοπαραγωγής)	0
Γαλοπούλες	40
Κότες	300
Βοοειδή (αρσενικά)	17
Βοοειδή (θηλυκά)	40
Μελίσσια	0

Πηγή: Ελ. Στατ. (2008)

Από τον πίνακα διαπιστώνεται ότι βασικό κτηνοτροφικό κεφάλαιο του νησιού αποτελεί η αιγοπροβατοτροφία καθώς είναι προσαρμοσμένη στα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Οι υπόλοιποι κλάδοι καλύπτουν ανάγκες της οικογενειακής κατανάλωσης.

Αιγοπροβατοτροφία

Στο νησί υπάρχουν 11 εκμεταλλεύσεις και εκτρέφονται συνολικά 1.237 αιγοπρόβατα σύμφωνα με το μητρώο της Κτηνιατρικής (2012). Από τον πίνακα φαίνεται ότι τα πρόβατα είναι 135 ενώ οι αίγες είναι 1.056.

	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΝΩΣ ΟΝΟΝΣ	ΑΙΓΕΣ			ΠΡΟΒΑΤΑ		
				ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 1 ΕΩΣ 50 ΖΩΑ	2	90	83	7	90	0	0	0
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 51 ΕΩΣ 100 ΖΩΑ	3	170	130	8	138	31	1	32
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 101 ΕΩΣ 150 ΖΩΑ	3	372	363	9	372	0	0	0
4	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 151 ΕΩΣ 200 ΖΩΑ	2	342	290	12	302	36	4	40
5	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 201 ΚΑΙ ΑΝΩ	1	263	190	10	200	60	3	63
	ΣΥΝΟΛΟ	11	1.237	1.056	46	1.102	127	8	135

Πηγή: Μητρώο Κτηνιατρικής 2012

Από τη διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες μονάδες είναι μέσου μεγέθους και ο αριθμός των ζώων κυμαίνεται από 51 έως 150.

Οι εκμεταλλεύσεις λειτουργούν με υποτυπώδεις υποδομές, οι χώροι ενσταυλισμού είναι πρόχειροι (ιδιοκατασκευασμένοι) και χρησιμοποιούνται κυρίως για τη διαχείριση των ζώων. Η διατροφή των ζώων στηρίζεται κυρίως στη βόσκηση. Συμπληρωματική τροφή δίνεται την περίοδο της διαχείρισης. Σύμφωνα με τον πίνακα (φυτικής παραγωγής) καλλιεργούνται μόνο 50στρ. για παραγωγή ζωοτροφών.

Ο κύριος προσανατολισμός της κτηνοτροφίας του νησιού είναι η παραγωγή κρέατος ενώ η αξιοποίηση του γάλακτος είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Δεν υπάρχει τυροκομείο ενώ η ελάχιστη ποσότητα τυριών παράγεται με παραδοσιακά μέσα.

Όλος ο όγκος της παραγωγής καταναλώνεται τοπικά. Στο νησί δεν υπάρχουν υποδομές για τη σφαγή των ζώων και το υψηλό κόστος μεταφοράς καθιστά απαγορευτική τη μεταφορά των ζώων στη Ρόδο για σφαγή.

Πρόκειται για προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας και οι μέθοδοι καλλιέργειας τους πλησιάζουν τις βιολογικές.

ΑΛΙΕΙΑ

Στην νήσο Μεγίστη δραστηριοποιούνται δεκατέσσερις (14) επαγγελματίες αλιείς, με έντεκα (11) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη παράκτιας αλιείας, μικρού μεγέθους και περιορισμένων αλιευτικών δυνατοτήτων και η ενασχόληση των κατοίκων με την αλιεία είναι περιορισμένη. Ο αριθμός των ερασιτεχνικών σκαφών ανέρχεται στα σαράντα επτά (47) σκάφη. Στα αλιευτικά πεδία που εκτείνονται στην ευρύτερη περιοχή της νήσου Μεγίστης δραστηριοποιούνται και πέντε (5) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, που προέρχονται κυρίως από την νήσο Κάλυμνο. Τα συγκεκριμένα είναι μικρά σκάφη παράκτιας αλιείας. Τα αλιευτικά πεδία του νησιού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι πόλος έλξης για τους ερασιτέχνες αλιείς, οι οποίοι συνωστίζονται στην ευρύτερη περιοχή και λειτουργούν ανταγωνιστικά προς τους επαγγελματίες που έχουν περιορισμένες αλιευτικές δυνατότητες.

Έγιναν στο παρελθόν προσπάθειες για την ίδρυση και τη δημιουργία πλωτής μονάδας ιχθυοκαλλιέργειας, με σκοπό την πάχυνση τόνου αλλά δεν ευοδώθηκαν.

Στη νήσο Μεγίστη δεν υφίσταται αλιευτικό καταφύγιο. Τα επαγγελματικά και τα ερασιτεχνικά σκάφη αντίστοιχα εξυπηρετούνται από τον κεντρικό εμπορικό λιμένα.

Οι ποσότητες και το είδος αλιευμάτων που διατίθενται στην νήσο Μεγίστη είναι συνάρτηση τόσο του εποχιακού χαρακτήρα τους όσο και της τουριστικής κίνησης. Τους καλοκαιρινούς μήνες, και ιδίως από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο διευρύνεται το εμπορικό κανάλι των άμεσων πωλήσεων των αλιευμάτων σε εστιατόρια και ξενοδοχεία καθώς και προς προορισμούς με μεγάλη ζήτηση όπως για παράδειγμα η νήσος Ρόδος.

Δραστηριότητες που σχετίζονται με την τυποποίηση και μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων σε εμπορική κλίμακα δεν υφίστανται στο νησί, παρότι σε επίπεδο οικιακής οικονομίας εφαρμόζεται η παραγωγή παραδοσιακών αλίπαστων και άλλων ιχθυοπαρασκευασμάτων.

A.6.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στο Καστελλόριζο πέρα από ένα αρτοποιείο που υπάρχει στο νησί, δεν υπάρχουν άλλες μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές επιχειρήσεις που να σχετίζονται με προϊόντα του πρωτογενή τομέα.

A.6.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Τουρισμός

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, το Καστελλόριζο ήταν ένας σχετικά άγνωστος προορισμός, μακρινός και δυσπρόσιτος ακόμα και για τους Έλληνες. Όμως, την τελευταία εικοσαετία, το πανέμορφο νησάκι των μόλις 9 τετραγωνικών χιλιομέτρων έγινε διάσημος προορισμός για ιδανικές διακοπές χαλάρωσης και ξεκούρασης. Στην παγκόσμια προβολή του νησιού συνέβαλε η βραβευμένη με Όσκαρ ιταλική ταινία που γυρίστηκε στο νησί το 1991 καθώς και η εντυπωσιακή ολική έκλειψη ηλίου το 2006, που έφερε στο νησί εκατοντάδες επισκέπτες από κάθε γωνιά της Γης.

Η τουριστική υποδομή εντοπίζεται στον οικισμό του Καστελλόριζου. Εκεί βρίσκονται τα τουριστικά καταλύματα (ξενοδοχεία, ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.λπ.), ταβέρνες και άλλα καταστήματα που εξυπηρετούν τους τουρίστες. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η υπάρχουσα υποδομή διανυκτέρευσης επισκεπτών.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	5	51	96
ΛΟΙΠΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	17	92	194
ΣΥΝΟΛΟ	22	143	290

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, Ομοσπονδία Ενοικιαζόμενων Δωματίων Δωδεκανήσου

Η εστίαση των επισκεπτών γίνεται είτε στα καταλύματα και ξενοδοχεία της περιοχής ή στα εστιατόρια. Στο νησί δραστηριοποιούνται 17 επιχειρήσεις εστίασης, σύμφωνα με τα στοιχεία του μητρώου επιχειρήσεων της Ελ. Στατ. Τα εστιατόρια βρίσκονται κατά μήκος του φυσικού λιμανιού του Καστελλόριζου.

Μεταφορές – Συγκοινωνία

Η δημόσια συγκοινωνία διεξάγεται με ένα ταξί και ένα μικρό λεωφορείο, που εκτελούν το δρομολόγιο από τον οικισμό για το αεροδρόμιο και αντίστροφα. Το λεωφορείο εκτελεί το συγκεκριμένο δρομολόγιο μόνο κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

Η ακτοπλοϊκή σύνδεση του νησιού με το λιμάνι του Πειραιά και το λιμάνι της Ρόδου γίνεται σε εβδομαδιαία βάση και η διάρκεια του ταξιδιού είναι 23 και 5 ώρες αντίστοιχα. Η συχνότητα των δρομολογίων είναι 2 φορές την εβδομάδα. Επίσης, ταχύπλοο καταμαράν συνδέει το νησί με τη Ρόδο μια φορά την εβδομάδα.

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφεται η κίνηση επιβατών στο λιμάνι της Μεγίστης. Φαίνεται η ιδιαίτερα αυξημένη κίνηση του λιμανιού, η οποία είναι ακόμα μεγαλύτερη από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο.

ΛΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ	2011		2012	
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	758	758	604	706
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	800	838	528	526
ΜΑΡΤΙΟΣ	1186	1154	589	628
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1689	1391	1.553	1.600
ΜΑΙΟΣ	2.446	2.495	2.352	2.306
ΙΟΥΝΙΟΣ	4.401	4.453	3.775	3.810
ΙΟΥΛΙΟΣ	6.775	6.763	4.576	4.792
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	8.552	8.025	9.162	9.106
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	5.581	5.123	5.878	5.718
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	2.530	2.275	2.786	2.679
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1004	994	803	817
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1069	1003	674	638
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΛΙΜΕΝΟΣ	36.791	35.272	33.280	33.326

Πηγή: Λιμενικός Σταθμός Μεγίστης

Το αεροδρόμιο του Καστελλόριζου εξυπηρετεί μόνο πτήσεις εσωτερικού. Το μήκος του αεροδιαδρόμου είναι πολύ μικρό και είναι περιοριστικός παράγοντας για προσέγγιση μεγάλων αεροσκαφών. Η Μεγίστη συνδέεται αεροπορικά με την Αθήνα δυο φορές την εβδομάδα και τρεις φορές με τη Ρόδο. Τα δρομολόγια αυξάνονται κατά την περίοδο αιχμής. Η κίνηση επιβατών του αεροδρομίου είναι ιδιαίτερα αυξημένη από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

	ΚΙΝΗΣΗ 2011			ΚΙΝΗΣΗ 2012		
	Α/ΦΗ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		Α/ΦΗ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	
	Αφ-Αν	Αφίξ	Αναχ.	Αφ-Αν	Αφίξ	Αναχ.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	32	106	94	28	126	110
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	24	102	111	20	129	105
ΜΑΡΤΙΟΣ	30	203	210	36	136	143
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	38	212	175	44	223	202
ΜΑΙΟΣ	52	496	472	56	343	305
ΙΟΥΝΙΟΣ	48	594	500	60	410	435
ΙΟΥΛΙΟΣ	56	905	726	62	792	727
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	50	753	616	62	855	792
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	52	568	512	58	523	613
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	44	312	384	58	223	310
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	30	134	169	28	140	150
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	30	170	199	24	53	98
ΣΥΝΟΛΑ	486	4.555	4.168	536	3.953	3.990

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας

B. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Πληθυσμιακή αύξηση τα τελευταία χρόνια και αύξηση οικονομικά ενεργών ατόμων ιδιαίτερα νέων σε ηλικία που μπορούν να απασχοληθούν και στον πρωτογενή τομέα
2. Ύπαρξη εποχιακής αυτοφυσούς βλάστησης (ποώδη, φρυγανώδη) που ευνοεί την ανάπτυξη της μελισσοκομίας
3. Παραγωγή εξαιρετικής ποιότητας αιγοπρόβειου κρέατος λόγω της εκτατικής εκτροφής και της μειωμένης χρήσης χημικών ουσιών (φυτοφάρμακα, λιπάσματα) στις περιορισμένες καλλιεργούμενες εκτάσεις του νησιού
7. Η καλή κατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και η ύπαρξη αλιευτικών πεδίων
8. Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Η απομόνωση του από τα άλλα νησιά και την υπόλοιπη Ελλάδα
2. Απουσία γεωργικής γης για καλλιέργεια και έλλειψη νερού
3. Ανταγωνισμός για την απασχόληση του εργατικού δυναμικού από τον τουρισμό
4. Έλλειψη συνεργατισμού μεταξύ των λιγοστών παραγωγών
5. Δυσκολίες προσβασιμότητας το χειμώνα
6. Αυξημένο κόστος παραγωγής λόγω νησιωτικότητας
7. Η έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης των ατόμων που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα
8. Μη αξιοποίηση της λιμνοδεξαμένης λόγω λειτουργικών προβλημάτων
9. Δεν υπάρχουν υποδομές σφαγείου στο νησί
10. Η εκτροφή των αιγοπροβάτων γίνεται με μοναδικό προσανατολισμό την παραγωγή κρέατος
11. Εποχικότητα της αλιευτικής δραστηριότητας και της ζήτησης αλιευτικών προϊόντων
12. Ο ανταγωνισμός ερασιτεχνών και επαγγελματιών αλιέων

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

1. Ο εντυπωσιακός οικισμός του νησιού, τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής καθώς και το μοναδικό γαλάζιο σπήλαιο αποτελούν ιδιαιτερότητα του νησιού και ισχυρό πόλο έλξης επισκεπτών
2. Η ανάπτυξη του τουρισμού προσφέρει δυνατότητα απορρόφησης της τοπικής παραγωγής
3. Ως νησί κάτω των 3.100 κατοίκων κατατάσσεται σε πιο ευνοϊκή κατηγορία για την ένταξη σε ευρωπαϊκά προγράμματα για την χρηματοδότηση ιδιωτικών ή συλλογικών επενδύσεων
4. Η σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει την δυνατότητα δημιουργίας μικρών μονάδων επεξεργασίας ζωικών προϊόντων (τυροκομεία) προσαρμοσμένων στην μικρή παραγωγή του νησιού.
5. Η ζήτηση ποιοτικών και παραδοσιακών προϊόντων διασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα των πολύ μικρών επιχειρήσεων
6. Οι σημαντικές προοπτικές του νησιού για την ανάπτυξη εναλλακτικού αλιευτικού τουρισμού και υποδομών μικρής κλίμακας

ΚΙΝΔΥΝΟΙ

1. Η εισαγωγή φθηνών νωπών προϊόντων καθιστά τα ντόπια προϊόντα μη ανταγωνιστικά
2. Υποβάθμιση του περιβάλλοντος από το υφιστάμενο σύστημα βόσκησης με αρνητικές επιπτώσεις στην κτηνοτροφία.
3. Η γεινίαση των αλιευτικών δραστηριότητες με άλλες ανταγωνιστικές χρήσεις και η ευαισθησία του φυσικού περιβάλλοντος

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η έλλειψη νερού στο Καστελλόριζο και οι ελάχιστες εκτάσεις που προσφέρονται για καλλιέργεια δεν αφήνουν και πολλά περιθώρια για ανάπτυξη των κλάδων του πρωτογενή τομέα. Οι δυνατότητες είναι πολύ περιορισμένες και έτσι το πεδίο δράσης γίνεται πολύ συγκεκριμένο και εντοπίζεται στην κτηνοτροφία και την αλιεία.

Οι προτάσεις αναλύονται παρακάτω:

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

1. Επίλυση των τεχνικών προβλημάτων της λιμνοδεξαμενής με στόχο τη λειτουργία και την αξιοποίηση του νερού που μπορεί να συγκεντρώσει. Η λειτουργία της λιμνοδεξαμενής θα εξασφαλίσει επαρκές νερό που θα διευκολύνει την άρδευση των λίγων κηπευτικών καλλιεργειών και το πότισμα των ζώων.
2. Να επιδοτηθεί η μεταφορά ζώων στο σφαγείο της Ρόδου ώστε οι κτηνοτρόφοι να μπορούν να πωλούν το αιγοπρόβειο κρέας. Ο μικρός αριθμός των ζώων που εκτρέφονται στο νησί δε δικαιολογεί την ίδρυση σφαγείου.
3. Εφαρμογή συστήματος βόσκησης με ευθύνη του Δήμου που είναι και ο διαχειριστής των δημοτικών βοσκοτόπων και βελτίωση βοσκοτόπων.
4. Να δημιουργηθεί αλιευτικό καταφύγιο για την εξυπηρέτηση των αλιέων

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

1. Φύτευση κτηνοτροφικών φυτών στις ελάχιστες εκτάσεις για αντικατάσταση των εισαγόμενων ζωοτροφών που αυξάνουν το κόστος παραγωγής της κτηνοτροφίας.
2. Συνέχιση του προγράμματος της μελισσοκομίας ώστε να εξαχθούν ολοκληρωμένα συμπεράσματα για τις δυνατότητες ανάπτυξης της μελισσοκομίας
3. Βελτίωση της μελισσοκομικής χλωρίδας με φυτά που θα δώσουν ανθοφορία εκτός της εποχής του θυμαριού είτε από τους ίδιους τους μελισσοκόμους είτε σε κάθε προσπάθεια δενδροφύτευσης στο νησί.
4. Προτείνεται η αλλαγή κατεύθυνσης των κτηνοτροφικών μονάδων ώστε παράλληλα με το κρέας να παράγεται και να αξιοποιείται το γάλα. Μακροπρόθεσμα με την αύξηση της γαλακτοπαραγωγής απαιτείται η ανάπτυξη συλλογικών δομών για την ίδρυση μικρού τυροκομείου. Αυτό θα οδηγήσει στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων που θα έχουν τη δυνατότητα να διοχετευθούν στην τοπική αγορά.
5. Εξασφάλιση αδειών λειτουργίας από όλες τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις .
6. Ανάπτυξη του Αλιευτικού Τουρισμού με τη φιλοξενία ατόμων, τα οποία δεν ανήκουν στο πλήρωμα του σκάφους, σε επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη με σκοπό την αναψυχή, την επίδειξη αλιευτικών μεθόδων, τη σίτιση και γενικά την παροχή τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με την αλιεία.
7. Ίδρυση και λειτουργία βιολογικών μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας μικρής κλίμακας από ομάδες αλιέων.

8. Δημιουργία, μικρής κλίμακας, εγκαταστάσεων τυποποίησης, μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων (συσκευαστήρια, ψυκτικοί και αποθηκευτικοί χώροι) για την παραγωγή παραδοσιακών αλίπαστων και άλλων ιχθυοπαρασκευασμάτων.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Προτείνεται η εκπαίδευση των νέων που επιθυμούν να ασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα αλλά και των ατόμων που ήδη απασχολούνται, ώστε να γνωρίσουν και να εφαρμόσουν τις νέες τεχνικές που δεν εφαρμόζονται στο νησί. Στο νησί έχουν εγκατασταθεί νέοι σε ηλικία άνθρωποι, οι οποίοι μπορούν να απασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα αποκλειστικά ή συμπληρωματικά με τον τουρισμό.
2. Προτείνεται η ενημέρωση σε κοινοτικά προγράμματα για ιδιωτικές επενδύσεις και επιδοτήσεις καθώς και σε θέματα που αφορούν νομικό πλαίσιο για άδειες λειτουργίας και ανάπτυξη συλλογικών δομών.